

FOLKETINGET

Har vi råd til det hele?

Begreber, der fastlægger råderummet

De økonomiske konsulenter i Folketinget

Helt centrale begreber

	Valg 2001	Valg 2011	Valg 2019	Tendens
Økonomisk råderum	44	287	2070	
Finanspolitisk holdbarhed	0	41	9	
Strukturel saldo	0	41	36	
Offentlig gæld	82	914	300	
Demografisk træk	0	2	591	

Mål: Forklaring af begreber, regler og deres betydning

- Hvad dækker begreberne over – og hvad de ikke dækker over?
- Hvilke finanspolitiske regler er selvpålagte, og hvilke skyldes EU?
- Hvordan påvirker reglerne den førte politik? (kend knebene!)

Dagsorden

- 1. EU's krav til dansk finanspolitik**
2. Budgetloven skal revideres
3. Pause
4. Finanspolitisk holdbarhed
5. Princippet om balance
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

Tre centrale krav til Danmark

1. Krav til ØMU-gæld:

- Maks. 60 pct. af BNP (*ØMU-gælden må ikke være større end 60 pct. af BNP*)

2. Krav til faktisk offentlig saldo:

- Minimum -3 pct. af BNP i en normal lavkonjunktur (*Underskuddet på den faktiske offentlige saldo må ikke være større end 3 pct. af BNP*)

3. Krav til strukturel saldo:

- Minimum -0,5 pct. af BNP (*Underskuddet på den strukturelle offentlige saldo må ikke være større end 0,5 pct. af BNP*)

ØMU-gælden

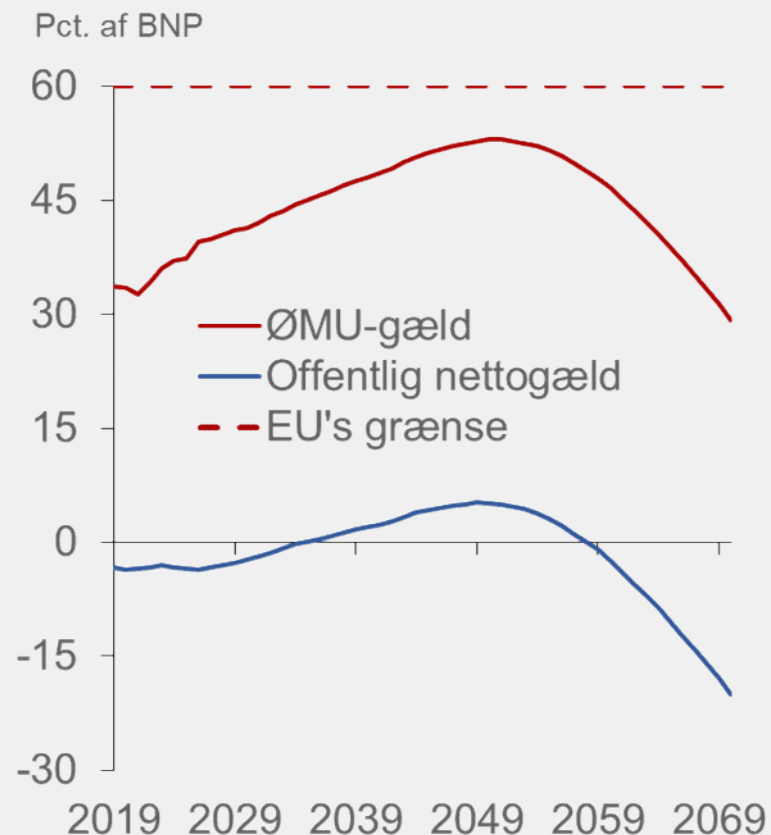
- Er et bruttogældsbegreb
- Aktiver medregnes ikke
- Stor forskel til nettogæld

EU-KRAV: MÅ IKKE VÆRE STØRRE END 60 PCT. AF BNP

Folketinget

EU medregner ikke aktiver

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Faktisk offentlig saldo

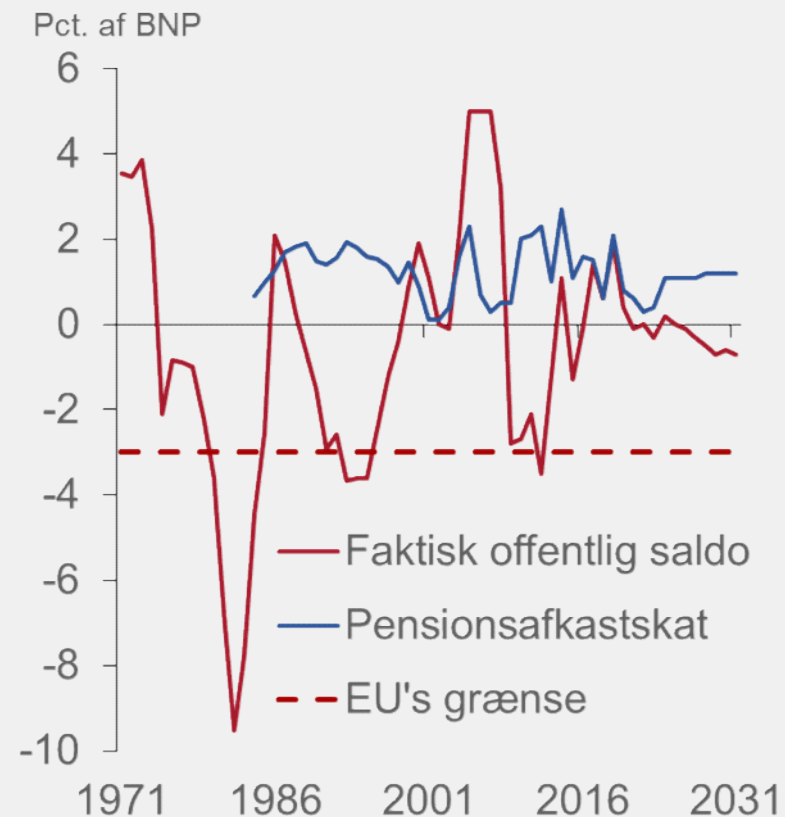
Faktiske indtægter minus faktiske udgifter
(inklusive rentebetalinger)

**EU-KRAV: UNDERSKUD MÅ KUN I
SÆRLIGE TILFÆLDE VÆRE STØRRE END
3 PCT. AF BNP**

Folketinget

Påvirkes af konjunkturer og aktiemarkedet mv.

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019 og Statistikbanken.dk (NAN1, OFF3, SKAT)

Side 7

Strukturel offentlig saldo

Saldoen i en normal situation uden hverken høj- eller lavkonjunktur (eller andre midlertidige påvirkninger)

BUDGETLOVEN: UNDRSKUD PÅ STRUKTUREL SALDO MÅ KUN I SÆRLIGE TILFÆLDE VÆRE STØRRE END 0,5 PCT. AF BNP

Beregningen: fra faktisk til strukturel saldo

	2020
	Pct. af BNP
1. Faktisk saldo	0,4
2. Samlet korrektion	-0,4
2.A Højkonjunktur	-0,7
2.B Pensionsafkastskat	0,3
2.C Udbetaling boligreform	0,3
2.D Øvrige forhold	-0,3
3. Strukturel saldo (1+2 = 3)	0,0

Kilde: Økonomisk Redegørelse aug. 2019, Øvrige forhold er af pædagogiske grunde afrundet, så de passer med at den samlede korrektion.

Ikke helt klart, hvornår hammeren falder

NB: (Løs fortolkning af uddrag af EU's artikel 126)

Undtagelser fra saldo-kravet

Overskridelsen er
1) exceptionel og
2) midlertidig og
3) saldo fortsat tæt på kravet

Undtagelser fra gælds-kravet

Overskridelse
nedbringes med en tilfredsstillende hastighed

Hvad sker der, hvis ikke vi opfylder kravene?

- Henstilling om finanspolitiske stramninger. I 2010 fremlagde Danmark en genopretningsaftale
- Pålæggelse af økonomiske sanktioner til ØMU-lande. For Danmark mulighed for at tilbageholde betalinger fra en række fonde

Tre centrale krav

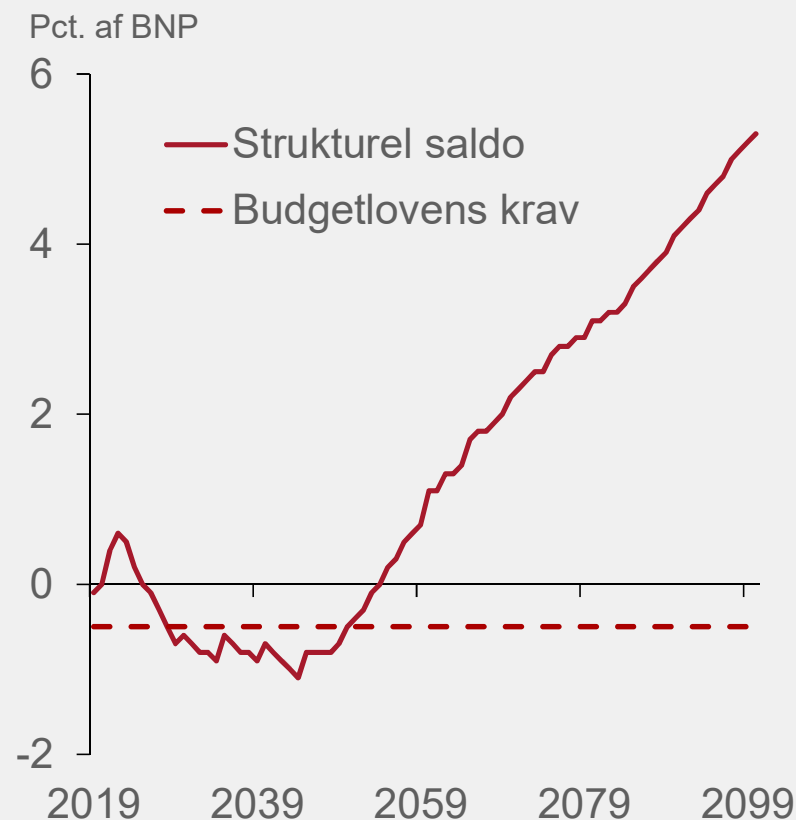
1. ØMU-gæld maks. 60 pct. af BNP
2. Faktisk offentlig saldo minimum -3 pct. af BNP
3. **Strukturel saldo minimum -0,5 pct. af BNP**

NB: FM vurderer kravene for en længere periode end EU

Folketinget

Krav til strukturel saldo - kan blive et problem

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
- 2. Budgetloven skal revideres**
3. Pause
4. Finanspolitisk holdbarhed
5. Princippet om balance
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

Mellemfristet budgetmålsætning (også kaldet MTO)

Landene skal indskrive et minimumskrav til den strukturelle saldo i national lovgivning

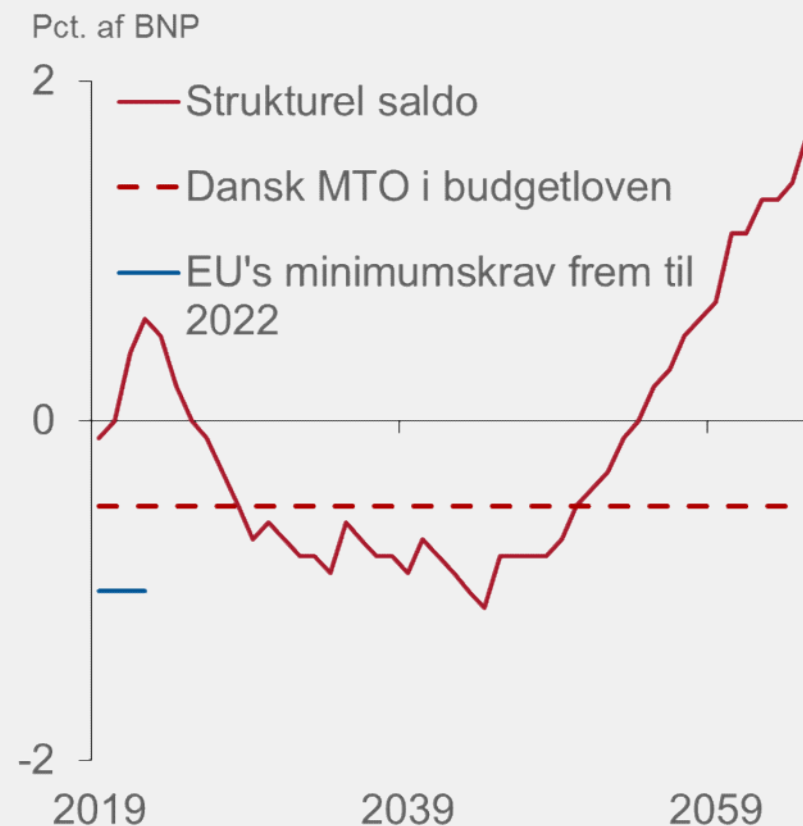
EU opstiller et landespecifik minimumskrav

EU's minimums krav udgør -1 pct. af BNP fra 2017 til 2022. Danmark har fastsat kravet til -0,5 pct. af BNP i budgetloven

Folketinget

Dansk mellemfristet budgetmålsætning er højere end EU's minimumskrav

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019, budgetloven samt Vade Mecum on the Stability & Growth Pact 2019 Edition

Side 13

EU's minimumskrav til strukturel saldo

Danmark skal fastlægge et mellemfristet budgetmål for strukturel saldo (MTO), der mindst skal sikre:

1. **GÆLDSHENSYNET:** Danmark skal afdrage offentlig gæld over 60 pct. af BNP og tage højde for fremtidige stigninger i de offentlige udgifter relateret til aldring
2. **LAVKONJUNKTURKRAVET:** Danmark skal kunne lade de automatiske stabilisatorer virke i en normal lavkonjunktur og alligevel overholde grænsen for det faktiske offentlige underskud på 3 pct. af BNP
3. **Skal under alle omstændigheder mindst udgøre -1 pct. af BNP (Dvs. kravet skal sikre, at den strukturelle saldo er større end eller lig med -1 pct. af BNP)**

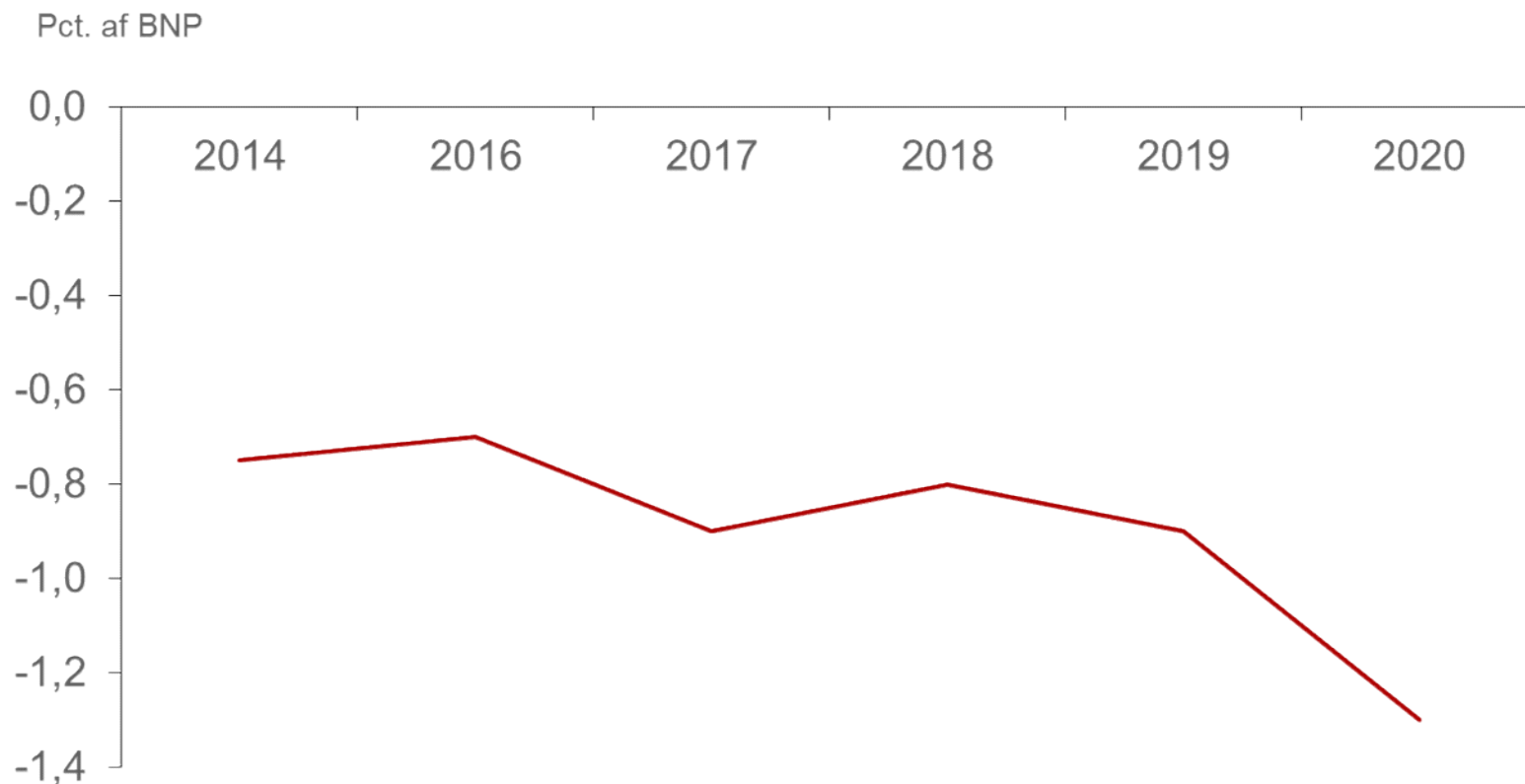
Finansministeriets fastlæggelse af MTO

Danmark skal fastlægge et mellemfristet budgetmål for strukturel saldo (MTO), der mindst skal sikre:

1. **GÆLDSHENSYNET:** Danmark skal afdrage offentlig gæld over 60 pct. af BNP og tage højde for fremtidige stigninger i de offentlige udgifter relateret til aldring
2. **LAVKONJUNKTURKRAVET:** Danmark skal kunne lade de automatiske stabilisatorer virke i en normal lavkonjunktur og alligevel overholde grænsen for det faktiske offentlige underskud på 3 pct. af BNP
3. Skal under alle omstændigheder mindst udgøre -1 pct. af BNP. (Dvs. kravet skal sikre, at den strukturelle saldo er større end eller lig med -1 pct. af BNP)

EU's lavkonjunkturkrav fra 2014 til 2020

Kilde: EU's beregning af Minimum Benchmark fra Vade Mecum on the Stability and Growth Pact, 2016-2020, og Finansredegørelse 2014

Folketinget

Finansministeriet vil genberegne kravet til strukturel saldo

EU's beregninger tager ikke hensyn til særlige nationale forhold

MEN

Hvad er konsekvensen af at sætte den mellemfristede budgetmålsætning højere, end vi behøver?

Hvor mange buffere skal vi have?

Er kravet i budgetloven **egentlig** -0,5 pct. af BNP? Eller er det -1 pct. af BNP, idet tilpasningsmekanismen først indtræder her?

Hvordan skal kravet **administreres**? Skal vi sigte mod -0,5 pct. af BNP eller -0,25 pct. af BNP?

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
2. Budgetloven skal revideres
- 3. Pause**
4. Finanspolitisk holdbarhed
5. Princippet om balance
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
2. Budgetloven skal revideres
3. Pause
- 4. Finanspolitisk holdbarhed**
5. Princippet om balance
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

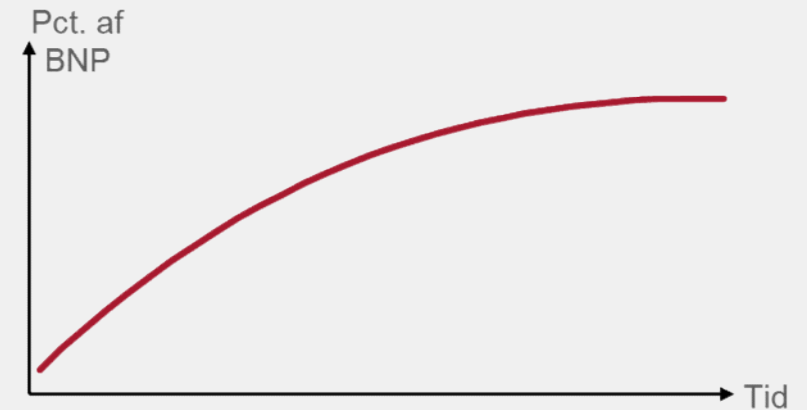
Finanspolitisk holdbarhed

De nuværende udgifts- og skatteregler kan fortsætte i al fremtid, uden at den offentlige gæld vil vokse ukontrollabelt

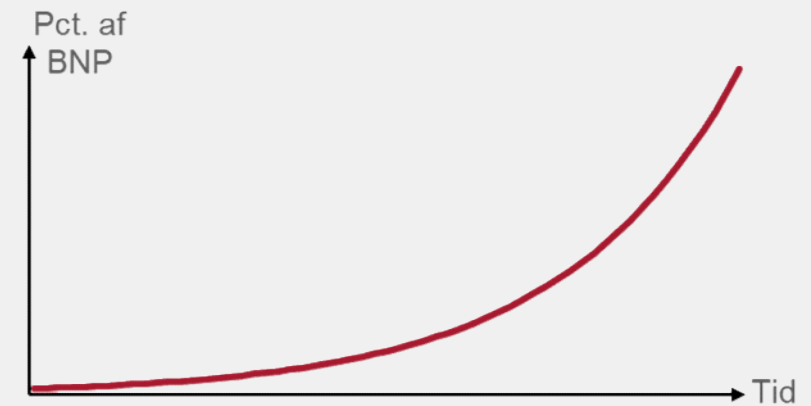
INTET EGENTLIGT LOVFÆSTET KRAV

Figur A: holdbart gældsforløb

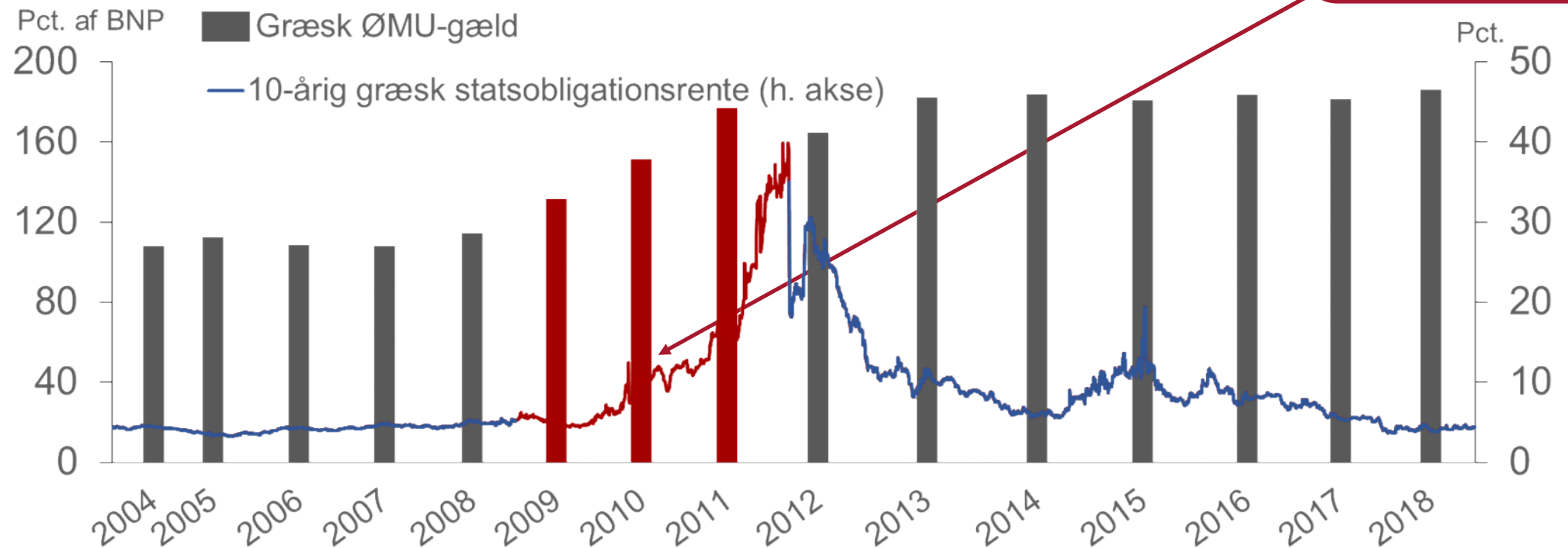

Figur B: uholdbart gældsforløb

Den græske gældskrise – et eksempel

Frygt for statsbankerot fra 2010 og frem øger renten på statsobligationer

Kilde: Statistikbanken.dk (EDP2) og Investing.com

Folketinget

Side 22

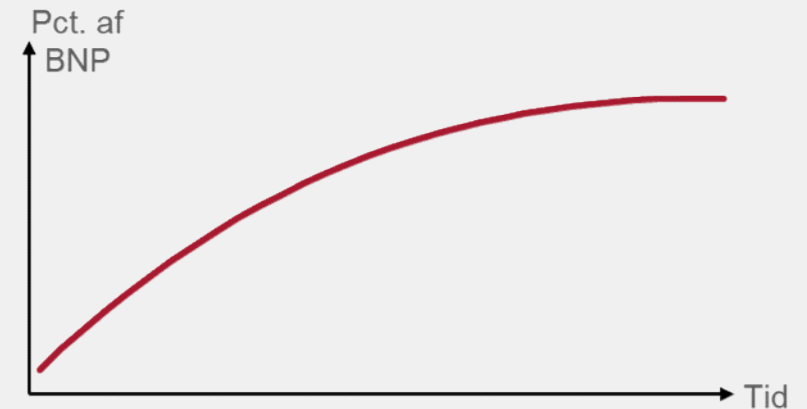
Finanspolitisk holdbarhed

De nuværende udgifts- og skatteregler kan fortsætte i al fremtid, uden at den offentlige gæld vil vokse ukontrollabelt

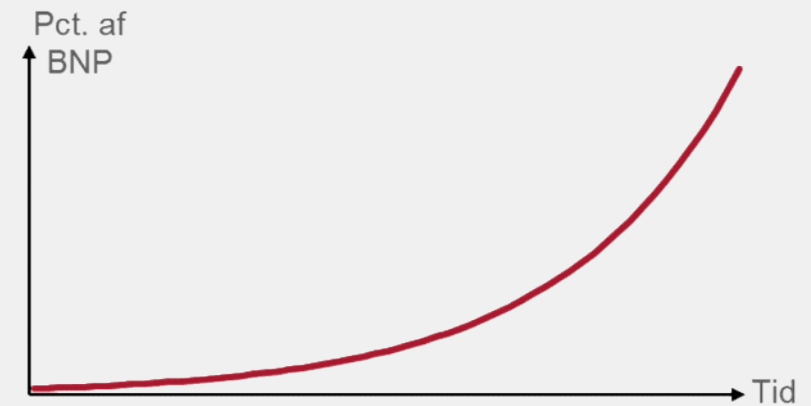
INTET EGENTLIGT LOVFÆSTET KRAV

Figur A: holdbart gældsforløb

Figur B: uholdbart gældsforløb

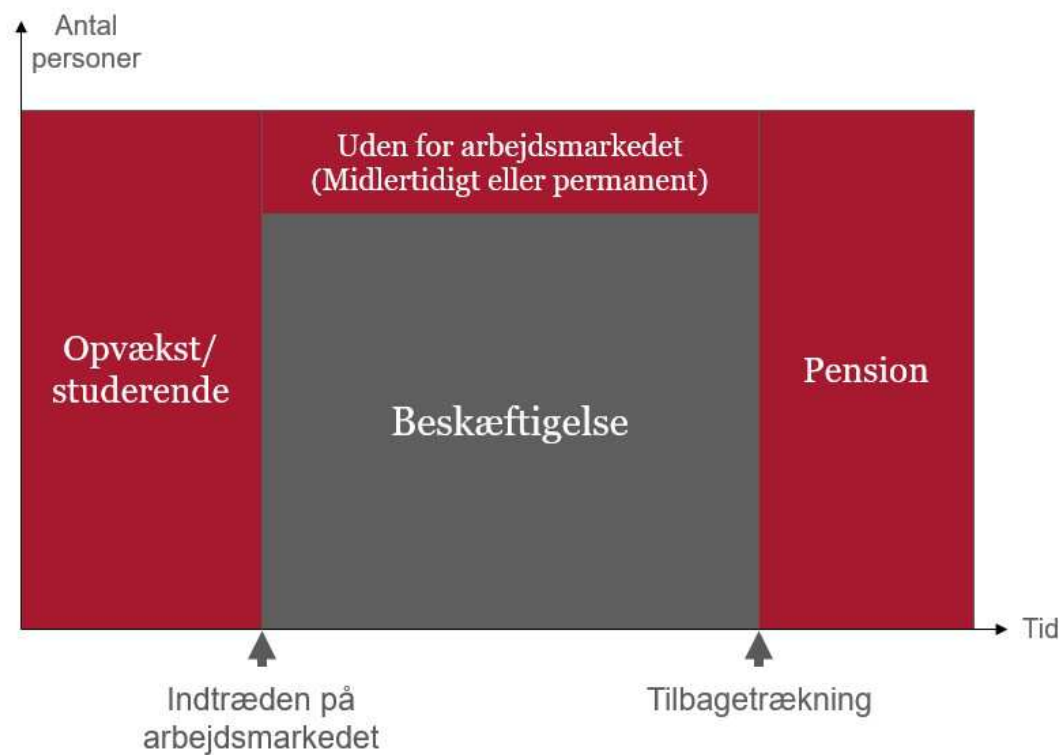
Hvornår er finanspolitikken holdbar?

1. Vi skal kunne servicere vores gæld – men vi har jo ingen nettogæld
2. Værdien af alle fremtidige udgifter (eks. renter) skal være mindst lige så stor som værdien af alle fremtidige indtægter (eks. renter)

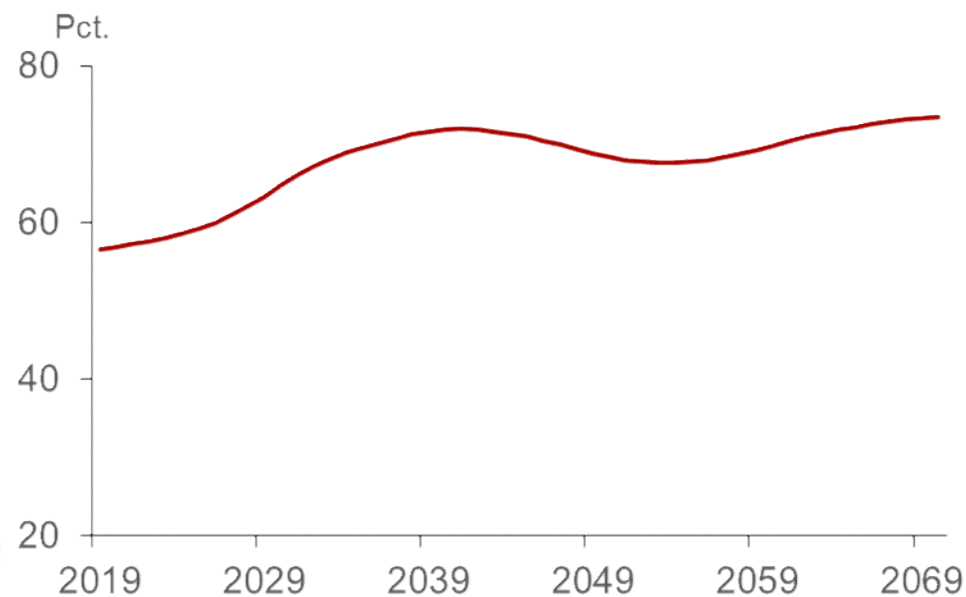

Demografisk modvind

Den sociale kontrakt

Andel af befolkningen over 65 år eller under 15 år

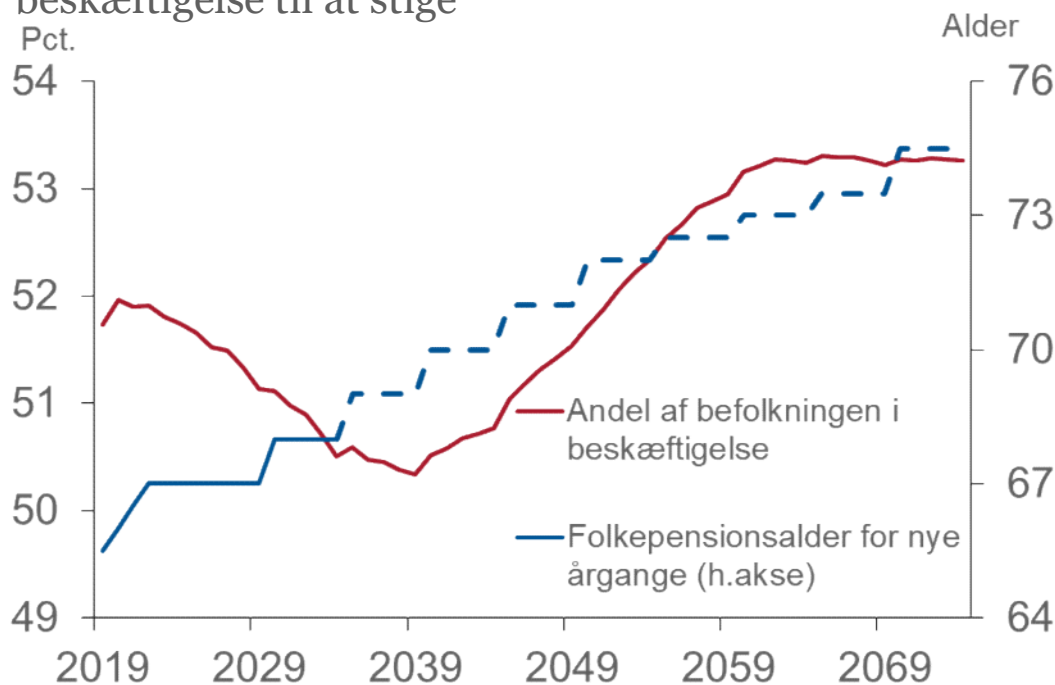

Kilde: Egne beregninger på baggrund af "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Demografisk modvind er vendt til medvind på sigt

Overskud på sigt afhænger af indeksering af pensionsalder, der får andelen af befolkningen i beskæftigelse til at stige

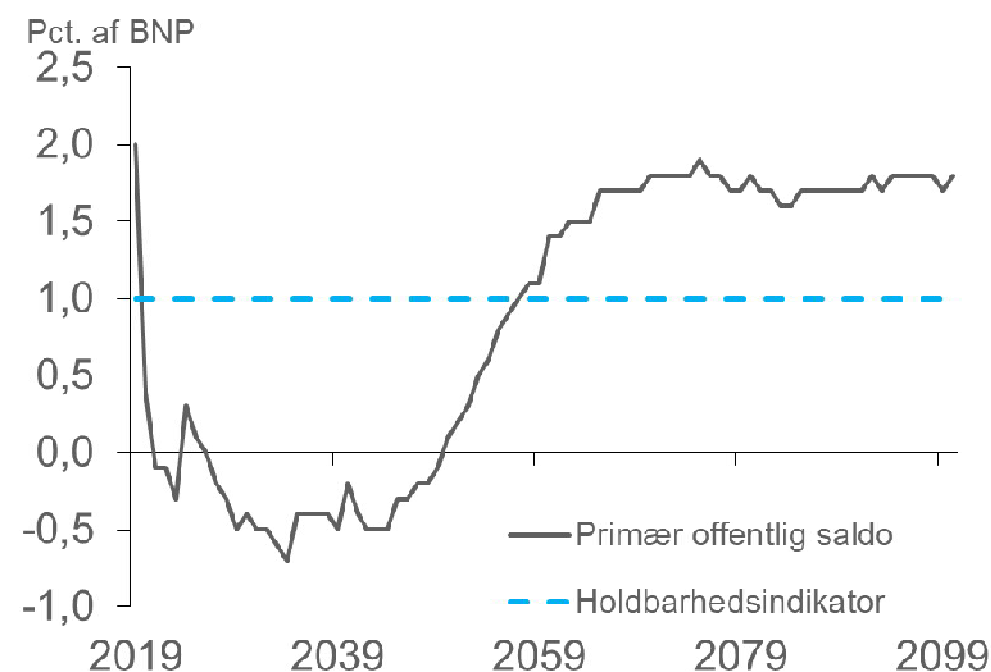

Kilde: Egne beregninger på baggrund af "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019, samt <https://star.dk>

Folketinget

Underskud på primær saldo i lang tid

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Side 26

Finanspolitikken er overholdbar

	Pct. af BNP
A. Faktisk offentlig saldo fraregnet renter i 2019	2,0
B. Nødvendig offentlig saldo fraregnet renter i 2019	1,0
C. Holdbarhedsindikatoren $C=A-B$	1,0

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
2. Budgetloven skal revideres
3. Pause
4. Finanspolitisk holdbarhed
- 5. Princippet om balance**
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

Princippet om balance

” En ny regering vil basere sin økonomiske politik på følgende forudsætninger: a) At der er balance på de offentlige finanser i 2025 og 2030.... ”

Fra ”Retfærdig retning for Danmark”

” Finanspolitikken tilrettelægges i de kommende år efter, at der i 2025 skal være balance mellem de offentlige udgifter og indtægter. ”

Fra konvergensprogrammet fra april 2019

Hvornår vokser gældsbyrden?

Bruttogælden vokser, når indtægterne er mindre end udgifterne

MEN!

1. Nettogælden behøver ikke at vokse
2. Nettogælden skal bare vokse mindre end økonomien

Princippet om balance

Kommer hverken fra

1. EU
2. Budgetloven
3. Eller (længere) fra hensynet til finanspolitisk holdbarhed

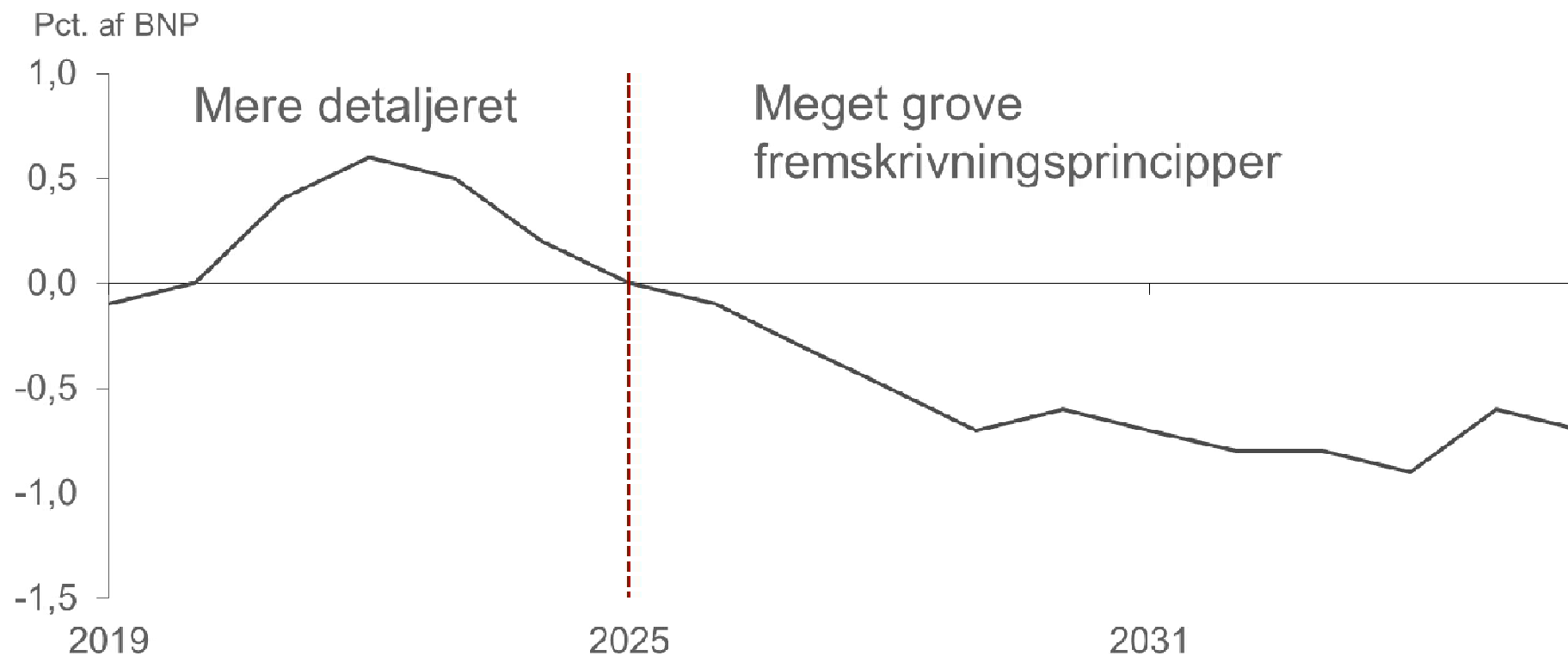

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
2. Budgetloven skal revideres
3. Pause
4. Finanspolitisk holdbarhed
5. Princippet om balance
- 6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk**
7. Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?

Udvikling i den strukturelle saldo

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Det økonomiske råderum

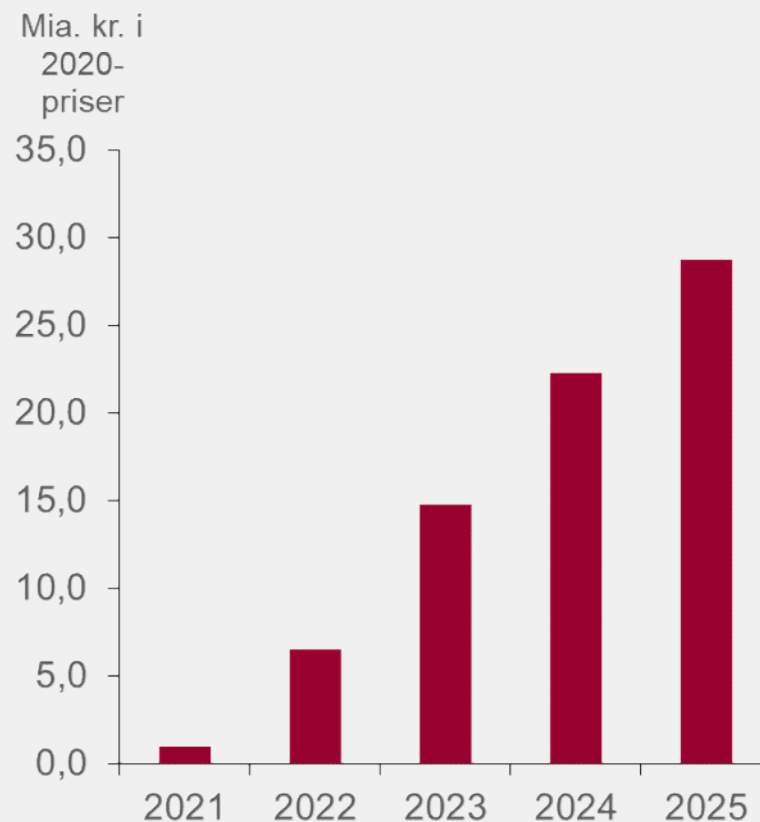
Det økonomiske råderum frem mod 2025 er et mål for den højest mulige offentlige forbrugsvækst indenfor målet om strukturel balance i 2025

NB: ikke kun nye initiativer (indeholder eksempelvis også løft af Forsvaret)

Folketinget

Knap 29 mia. kr. i råderum frem mod 2025

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Det demografiske træk

Mekanisk fremskrivning af det offentlige forbrug

Antager, at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret

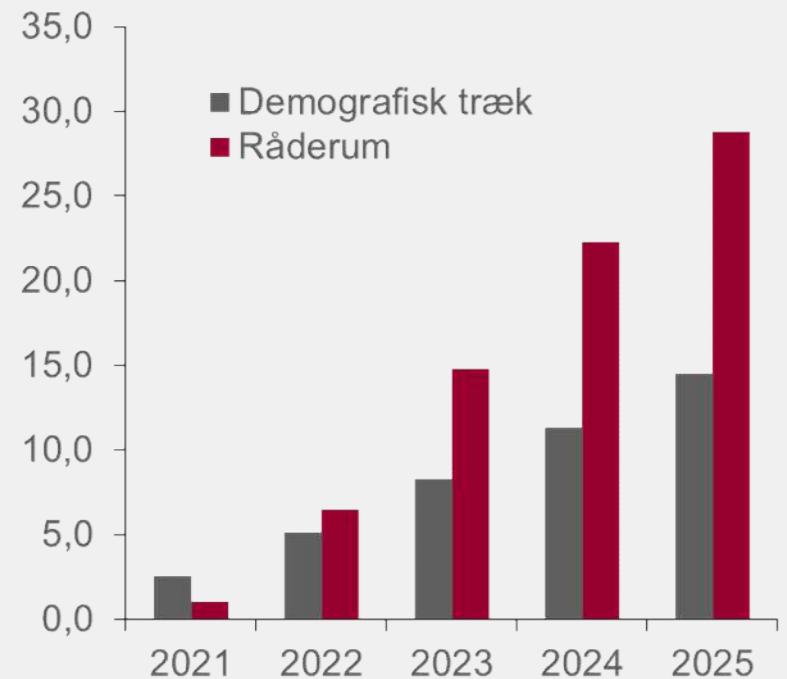
Tager ikke højde for mulige produktivitetsforbedringer i den offentlige sektor

Folketinget

Råderum dækker ikke nødvendigvis det demografiske træk

Mia. kr. i
2020-
priser

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Dagsorden

1. EU's krav til dansk finanspolitik
2. Budgetloven skal revideres
3. Pause
4. Finanspolitisk holdbarhed
5. Princippet om balance
6. Det økonomiske råderum og det demografiske træk
7. **Hvad betyder det hele for den politik, der bliver ført?**

Hvad betyder balancekravet i 2030?

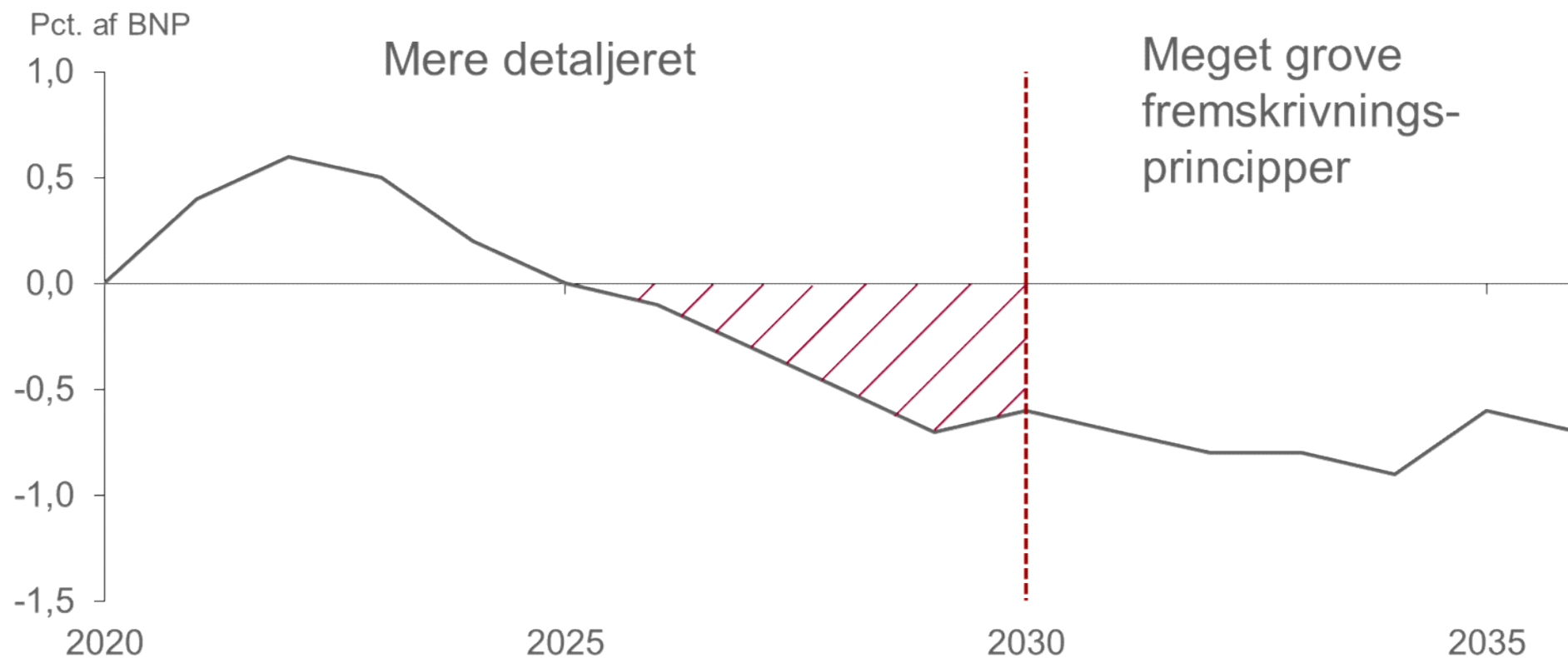
”

En ny regering vil basere sin økonomiske politik på følgende forudsætninger: a) At der er balance på de offentlige finanser i 2025 og 2030.... ”

Fra ”Retfærdig retning for Danmark”

Udvikling i den strukturelle saldo

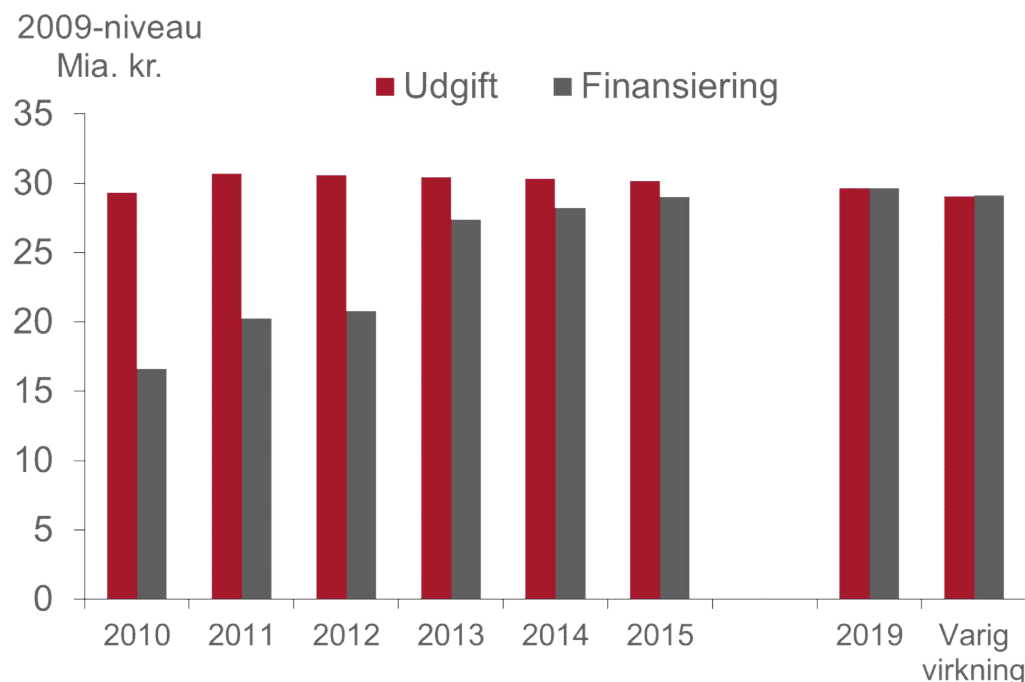

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

Fra holdbarhed til strukturel saldo

Forårspakke 2.0 fra 2009, umiddelbart provenu

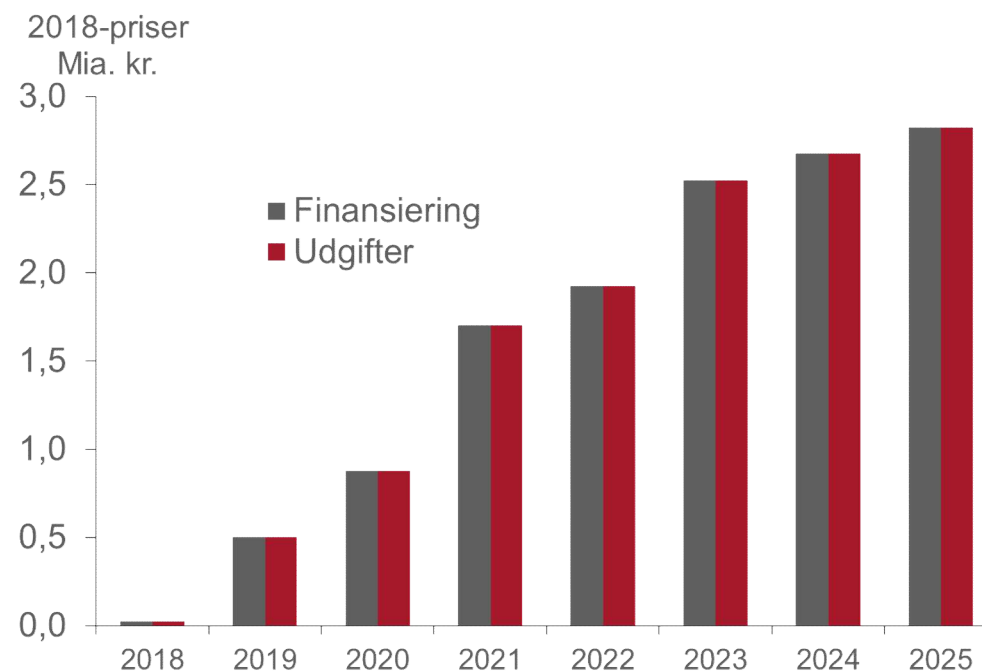

Kilde: L195 samling 2008-9. Anm: Den varige provenuvirkning, er tilbageløbskorrigeret men ekskl. adfærd.

Folketinget

Energiaftale fra 2018 inkl. adfærd og tilbageløb

Kilde: Energiaftale af 29. juni 2018, aftaletekst

FOLKETINGET

Tak for ordet

Birgitte S. Lange

Det Internationale Sekretariat

Tlf. 3335

E-mail: Birgitte.Lange@ft.dk

Kathrine Lange

Det Internationale Sekretariat

Tlf. 3323

E-mail: Kathrine.Lange@ft.dk